

Riktlinjer för fritidshem och omsorg på obekvämlig tid

Örebro kommun

PROGRAM

Uttrycker värdegrund och önskvärd utveckling av verksamheten.

POLICY

Uttrycker ett värdegrundsbaserat förhållningssätt och principer för vägledning.

STRATEGI

Konkretiserar ett program eller en policy och utgör en grund för Prioritering.

HANDLINGSPLAN

Beskriver konkreta mål och åtgärder.

RIKTLINJER

Säkerställer ett riktigt agerande och en god kvalitet vid handläggning och utförande.

Beslutad av Grundskolenämnd den 13 februari 2025.

Dokumentansvarig på politisk nivå: Grundskolenämnd

Dokumentansvarig på tjänstemannanivå: Förvaltningsdirektör Förskole- och grundskoleförvaltningen

Innehåll

Sammanfattning	4
Riktlinjernas mottagare	4
Riktat sig både till kommunala och fristående fritidshem samt omsorg på obekväm tid	5
Utdrag ur skollagen (2010:800)	5
Läroplaner	5
Rätt till plats	6
Barns vistelsetid	6
Ansökan om plats fritidshem	7
Erbjudande om plats	8
Omsorg på obekväm tid	8
Öppettider i verksamheterna	9
Uppehåll i placering	9
Byte av plats	10
Avslut av plats	10
Stängning av verksamhet	10
Styrande dokument	12

Sammanfattning

Riktlinjerna omfattar verksamheterna fritidshem och omsorg på obekvämtid.

Grundskolenämnd Örebro kommun fattar beslut om två typer av styrdokument; Riktlinjer och Resursfördelningsmodeller. I styrdokumentet ingår bland annat vilken service kommunen ska erbjuda kommuninvånarna samt hur resurserna ska fördelas.

Riktlinjer för fritidshem och omsorg på obekvämtid ska styra huvudmännen så att verksamheterna bedrivs med god och likvärdig kvalitet.

Riktlinjen börjar gälla den 1 mars 2025.

Inledning

Dessa riktlinjer omfattar verksamheterna fritidshem och omsorg på obekvämtid för barn 6–13 år eller från att skolplikt inträder.

Innehållet i riktlinjernas första del riktar sig till verksamhet med både kommunal och enskild huvudman om inte annat finns särskilt angivet.

I riktlinjerna används både begreppet förälder och vårdnadshavare eftersom dessa har olika innebörd i lagens mening. När skrivningen förälder används i riktlinjerna avses även vårdnadshavare. När skrivningen vårdnadshavare används avses endast vårdnadshavare, inte förälder. Förälder likställs med biologisk förälder, adoptivförälder samt familjehem.

I riktlinjen används begreppet dagar vilket likställs med kalenderdagar och månader är kalendermånader.

Riktlinjernas mottagare

Riktlinjerna riktar sig till huvudmän, rektorer och personal i fritidshem och omsorg på obekvämtid samt till personal inom administration och förvaltning i kommunal och enskild regi. Riktlinjerna riktar sig även till förälder med barn i avsedda verksamheter samt andra medborgare med intresse för området.

Riktat sig både till kommunala och fristående fritidshem samt omsorg på obekvämtid

Utdrag ur skollagen (2010:800)

Fritidshem

Fritidshemmet kompletterar utbildningen i förskoleklassen, grundskolan, anpassade grundskolan, specialskolan, sameskolan och särskilda utbildningsformer som skolplikt kan fullgöras i. Fritidshemmet ska stimulera elevernas utveckling och lärande samt erbjuda dem en meningsfull fritid och rekreation. Utbildningen ska utgå från en helhetssyn på eleven och elevens behov. Fritidshemmet ska främja allsidiga kontakter och social gemenskap. (14 kap. 2 §).

En elev i förskoleklass, grundskola, anpassad grundskola, specialskola eller sameskola ska erbjudas utbildning i fritidshem vid eller så nära som möjligt den skolenhet där eleven får utbildning. (14 kap. 10 §).

Hemkommunen ska erbjuda utbildning i fritidshem för elever som går i en fristående skola i de fall huvudmannen inte erbjuder sådan utbildning (14 kap. 3 § andra stycket).

Omsorg på obekvämtid

Kommuner ska sträva efter att erbjuda omsorg för barn under tid då förskola eller fritidshem inte erbjuds i den omfattning det behövs med hänsyn till föräldrars förvärvsarbete och familjens situation i övrigt (25 kap. 5 §).

Omsorg på obekvämtid är, enligt kapitel 25 i skollagen, ”annan pedagogisk verksamhet” vilket bland annat innebär att det inte är en skolform.

Läroplaner

Fritidshemmet omfattas av läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet, Lgr 22.

Verksamhet för omsorg på obekvämtid har ingen läroplan men verksamheten regleras i skollagen och då främst i kapitel 25.

Rätt till plats

Förvärvsarbete eller studier

Plats i fritidshem ska erbjudas i den omfattning som behövs med hänsyn tagen till föräldrarnas förvärvsarbete eller studier omsorg (14 kap. 5 § skollagen).

Föräldraledig eller arbetslös

Elever vars förälder är arbetslösa eller föräldralediga har inte rätt till fritidshemsplats.

Sjukskrivning eller graviditetspenning

Elever kan ha rätt till fritidshemsplats utifrån ett eget behov på grund av familjens situation i övrigt (14 kap. 5 § skollagen). Om en förälder är sjukskriven eller har graviditetspenning och barnet inte har en kommunal fritidshemsplats, fattar ansvarig rektor beslut om stödplacering.

Barn i behov av särskilt stöd

Elever ska även erbjudas fritidshem om de av fysiska, psykiska eller andra skäl har behov av särskilt stöd i sin utveckling, oberoende av vårdnadshavares behov av omsorg (14 kap. 6 § skollagen). I kommunalt fritidshem är det ansvarig rektor som fattar beslut om stödplacering på fritidshem.

Omsorg på obekvämtid

Örebro kommun erbjuder omsorg på kvällar, nätter och helger för barn 1-13 år.

Fritidshem i annan kommun

Elever som har skolplacering i annan kommun har rätt till fritidshemsplats på samma grunder som elever i Örebro kommun.

Barn som har plats i fler än en verksamhet

Barn i åldersgruppen 6-13 år erbjuds inte plats i flera verksamheter dagtid.

Barns vistelsetid

Förvärvsarbete eller studier

Vistelsetid i fritidshem erbjuds i den omfattning den behövs med hänsyn tagen till förälders arbete, studier, tillhörande restider och behov av vila i anslutning till nattarbete. Hur vilotiden förläggs bestäms i dialog mellan förälder och verksamhetens personal.

Föräldraledig

Barn som får syskon har rätt att gå kvar på sitt ursprungliga schema i 14 dagar efter syskonets födelse. Därefter upphör platsen på fritidshemmet. Skulle det ursprungliga schemat innebära oregelbundna tider, får förälder och verksamhetens personal komma överens om annan förläggning av tiden men fortfarande inom ramen för det antal timmar som ingått i ursprungsschemat.

Sjukdom hos förälder eller syskon

Vistelsetiden för barn vars förälder är sjukskriven eller har rätt till graviditetspenning styrs av förälderns behov och bestäms i dialog mellan förälder och verksamhetens personal.

Om ett barn i familjen blir sjukt har syskon rätt att använda sin plats som vanligt.

Skriftlig överenskommelse om vistelsetiden

En skriftlig överenskommelse om barnets vistelsetid görs mellan förälder och den kommunala eller fristående verksamheten och omsorg på obekvämtid.

Förälder ska lämna in förändringar i grundschemat för vistelsetiden för barnet minst 14 dagar innan önskad förändring. Övertidsförändringar eller andra tillfälliga förändringar gällande tid ska meddelas skyndsamt.

Ansökan om plats fritidshem**Fristående fritidshem**

För att ansöka om plats till fristående fritidshem kontaktar vårdnadshavare verksamheten direkt.

Fristående huvudman kan välja att ingå samverkan med Örebro kommun kring antagning. För dessa huvudmän är det Örebro kommun som handlägger ansökningar till huvudmannens verksamhet på samma sätt som för kommunala fritidshem.

Kommunalt fritidshem eller omsorg på obekvämtid samt samverkande fristående fritidshem

Vid behov av fritidshem gör vårdnadshavare en ansökan via e-tjänst på orebro.se.

Vid behov av plats i omsorg på obekvämtid ansöker vårdnadshavare via blankett som finns på orebro.se.

15-dagarsplacering inom kommunalt fritidshem

Vårdnadshavare kan ansöka om 15-dagarsplacering som även omfattar skolloven. Året delas in i två perioder: 1 januari – 30 juni och 1 juli – 31 december. Placeringen avslutas automatisk efter varje termin och en ny ansökan får göras vid behov.

Stödplacering i fritidshem

Barn som av fysiska, psykiska eller andra skäl behöver särskilt stöd i sin utveckling ska ges det stöd som deras speciella behov kräver. Rektor kan bevilja stödplacering i form av utökad tid om ett barn har behov av särskilt stöd i sin utveckling, enligt 14 kap. 6 § skollagen eller om ett barn har ett eget behov på grund av familjens situation i övrigt enligt 14 kap. 5 § skollagen.

För stödplacering på fritidshem är det alltid ansvarig rektor som gör en bedömning om det finns behov av omsorg utöver tiden som eleven vistas i skolan.

Fristående skola utan fritidshem

Om det inte finns något fritidshem på skolan som ditt barn går på, kan ditt barn i stället få plats på ett kommunalt fritidshem så nära skolan som möjligt. Ansökan görs som vanligt.

Erbjudande om plats

Plats i fritidshem ska erbjudas elev så snart det framkommit att eleven har behov av och rätt till plats, exempelvis då förälder får arbete eller studieplats. Eleven erbjuds plats där eleven har sin skolplacering.

Barn som börjar i förskoleklass

För barn som ska börja förskoleklassen kan fritidshemsplaceringen påbörjas efter sommarsammanslagningen inom förskolan. För aktuell period se orebro.se.

Omsorg på obekvämtid

Örebro kommun erbjuder omsorg på kvällar, nätter och helger. Omsorg på obekvämtid kan även erbjudas under en kortare period så som under sommarmånaderna för att underlätta förälders möjlighet att arbeta eller studera.

Omsorgen gäller för både ensamstående förälder och makar. Med makar jämställs sammanboende som utan att vara gifta med varandra lever tillsammans och har gemensamt barn eller är folkbokförda på samma adress. Med sammanboende avses här även den som varaktigt bor tillsammans med förälder och dennes barn. En förutsättning är att båda arbetar på obekväma tider. Även andra möjligheter att tillgodose barnets omsorgsbehov prövas innan plats erbjuds.

För barn med behov av omsorg på obekvämtid ska förläggningen av förälders arbetstid styrkas med intyg från arbetsgivare. Vid inkommen ansökan görs en individuell behovsprövning för tilldelning av plats. Omprövning av beslut om beviljad plats görs regelbundet.

Ett barn som är folkbokfört i annan kommun kan under vissa förutsättningar ha rätt till omsorg på obekvämtid i Örebro kommun. En prövning av om det finns särskilda skäl till placering i Örebro kommun ska göras i varje enskilt fall. Barnets hemkommun ansvarar för att betala för platsen.

Endast om det finns särskilda skäl har barn med sjukskriven förälder rätt till omsorg på obekvämtid.

Öppettider i verksamheterna

Fritidshem

Fritidshem hålls öppna inom ramtiden, som är den maximala öppettiden för verksamheten.

Ramtiden är:

- kl. 06.00 och 18.30 alla helgfria vardagar förutom midsommarafton, julafton och nyårsafton.

Inom ramtiden ska verksamheten vara öppen utifrån barns och förälders behov. Dessa behov kan också innebära att verksamheten har öppet kortare tid än ramtiden.

Omsorg på obekvämtid

Omsorg på obekvämtid erbjudas på kvällar, nätter samt helger dygnet runt.

För förälder vars arbetsschema innebär arbetspass som påbörjas före kl. 18.30, finns möjlighet att lämna barn från och med kl. 13.00.

Ramtiden är:

- måndag - fredag kl.13.00 - 09.00
- fredag - måndag kl.13.00 - 09.00.

Fram till kl. 21.00 kan barnet hämtas, om nattomsorg inte behövs.

Omsorg på obekvämtid erbjuds inte på midsommarafton, julafton och nyårsafton. Omsorg erbjuds dessa dagar till och med 08.00 och från och med 08.00 dagen efter.

Lämning och hämtning

Förälder har ansvar för lämning och hämtning till och från fritidshem samt omsorgen på obekvämtid. Utifrån prövning av särskilda skäl kring förhinder att lämna och hämta kan taxi beviljas för barn i grundskolan till och från omsorgen på obekvämtid. Detta gäller från och med det året som skolplikt inträder och till och med vårterminen det år eleven fyller 13 år.

Uppehåll i placering

Uppehåll i placering på fritidshem eller omsorg på obekvämtid vid extraordinär händelse

Om barnet är hemma för att rektor eller huvudman vädjat/uppmanat förälder att hålla barnet hemma på grund av extraordinär händelse eller på grund av stängning av verksamheten som kan härledas till extraordinär händelse, förlorar man inte sin plats trots ett uppehåll på mer än 90 dagar. Avgift betalas inte under uppehållet.

Om förälder väljer att hålla barnet hemma från fritidshemmet tid på grund av extraordinär händelse förlorar man inte sin plats trots ett uppehåll på mer än 90 dagar. Avgift betalas under uppehållet. För omsorg på obekvämtid gäller 90 dagar.

Byte av plats

Fritidshem

Elever som flyttar till en ny skola byter även fritidshemsplacering till den nya skolan. När byte av skola görs i samband med höstterminsstart påbörjas ny fritidshemsplacering efter sommarsammanslagningen inom fritidshemmet. För aktuell period se orebro.se. De barn som flyttar in till kommunen erbjuds plats så snart de har behov av det.

En ny ansökan ska alltid skickas in inför den nya fritidshemsplaceringen.

Avslut av plats

Fritidshem

Uppsägning av plats på fritidshem ska göras via e-tjänst på orebro.se. Uppsägningstiden är 60 dagar, om det finns särskilda skäl kan platsen avslutas tidigare. Platsen får användas under de 60 dagarna och avgift ska betalas under uppsägningstiden.

Omsorg på obekvämtid

När behov av omsorg på obekvämtid upphör har man inte längre rätt till plats i den verksamheten. Platsen ska lämnas och förälder ska lämna in en uppsägning via e-tjänst på orebro.se.

I omsorg på obekvämtid är uppsägningstiden 60 dagar.

Stängning av verksamhet

Stängning vid extraordinär händelse

Vid stängning av verksamhet på grund av extraordinär händelse förlorar man inte sin plats trots ett eventuellt uppehåll på mer än 90 dagar. Avgift betalas inte under stängningstiden.

Planerad stängning

Information om när verksamheten har stängts ska ges till alla föräldrar minst två månader i förväg. Huvudmannen ska ge information om alternativ barnomsorg, det kan exempelvis handla om erbjudande av tillfällig plats på annan avdelning eller annat fritidshem.

Planerings- och studiedagar

Kompetensutveckling samt planerings-, utvärderings- och utvecklingsarbete är viktigt för fritidshemmets utveckling och omsorgen på obekvämtid. Efter beslut av huvudman kan verksamheten stänga upp till fem dagar per år. Om det finns ett omsorgsbehov hos föräldrarna ska huvudmannen tillgodose detta. Stängning ska inte ske i anslutning till långa ledigheter.

Stängt under sommaren eller under andra lov i kommunal verksamhet

Under sommarens semesterperiod eller under andra skollov kan fritidshem hålla stängt men alla verksamheter kan inte stänga samtidigt. Barn kan erbjudas plats på ett lovöppet alternativ men hänsyn ska tas till barnens behov av trygghet och kontinuitet. Det innebär att det kan finnas behov av att personal från det stängda fritidshemmet följer med ”sina barn” till den lovöppna verksamheten och arbetar där.

För att lösningen ska vara realistisk för familjen krävs också att den verksamhet som håller öppet ligger inom ett rimligt avstånd från barnets hem.

Förskolor och fritidshem får enligt skollagen (23 kap. 11 §) samarbeta med annan huvudman på entreprenad under sommaren och andra lov. Detta möjliggör samarbete mellan såväl kommunal som fristående huvudman under dessa perioder, under förutsättning att bägge parter är överens och det handlar om en ömsesidig samverkan. För mer information se orebro.se.

Stängt hos fristående verksamhet

Även fristående fritidshem ska se till att omsorg erbjuds utifrån det behov som finns under de perioder då verksamheten håller stängt.

Förskolor och fritidshem får enligt skollagen (23 kap. 11 §) samarbeta med annan huvudman på entreprenad under sommaren och andra lov. Detta möjliggör samarbete mellan såväl kommunal som fristående huvudman under dessa perioder, under förutsättning att bägge parter är överens och det handlar om en ömsesidig samverkan. För mer information se orebro.se.

Styrande dokument

Skollagen (2010:800)

Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet Lgr 22.

Barnrättslagen (2020)

Lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk (2009:724)

Lagen om registerkontroll av personal (2000:873)

Socialtjänstlagen (2001:453)

Språklagen (2009:600)

Arbetslagslag (1982:673)

Diskrimineringslag (2008:567)

Offentlighets- och sekretesslag (2009:400)

Dataskyddsförordningen, GDPR (EU 2016/679)

Förordning om statsbidrag till kommuner som tillämpar maxtaxa inom förskola och fritidshem (2001:160)

Retroaktiv inkomstkontroll (Bou 2490/2018)

Resursfördelningsmodell grundskola F-9 inklusive fritidshem

Skolverkets allmänna råd